

Миодраг Илић

Траг у времену

Савремена српска драма – капиталан подухват Удружења драмских писаца Србије

Велики вишегодишњи пројекат Удружења драмских писаца Србије – едиција “Савремена српска драма” – свакако је преседан у новијој културној историји нашег народа. Колико нам је познато, никада у протекла два века није било тако обимног, доследног и савесног труда да се стваралаштво драмских писаца ревносно прати, прикупља и објављује.

Већ сама бројка од безмало стотину објављених драмских текстова савремених писаца старије, средње и младе генерације, довољно говори о амбициозном подухвату, којим се нашој и светској културној јавности презентирају домети модерне српске књижевности у несумњиво најтежем и најсложенијем роду – драми.

У едицији од 19 књига трајно су отргнута од заборава дела Ђорђа Лебовић а, Александра Поповића, Александра Обреновића, Миодрага Ђурђевић а, Миодрага Илића, Слободана Стојановић а, Синише Ковачевића, Миладина Шеварлића, Драгана Томића, Миодрага Ђукића, Србе Игњатовића, Радослава Златана Дорића, Радомира Путника, Стевана Копривице, Леона Ковкеа, Едуарда Дајча (да поменемо само неке од најугледнијих), затим млађих – Јелице Зупанц, Деане Лесковар, Братислава Петковића, Александра Ђаје, Младена Поповића, као и најмлађих – Ивана Панића, Владимира Ђурића, Љубинке Стојановић, Јована И. Рајковића, и многих других... Широко отворена, али изоштрених критеријума вредности, едиција “Савремена српска драма” има вишеструк значај: конзервира за блиску и даљу будућност оно што је најбоље у нашем драмском књижевном стваралаштву, а истовремено снажно подстиче и окупља младе ауторе који свој таленат усмеравају ка позоришној сцени.

Ова едиција се јавља истовремено са вишегодишњим потонућем српског позоришта, с његовим материјалним и духовним гашењем, пред најездом електронских медија, естраде и свакојаке потрошачке помаме, услед политичке и економске турбуленције у годинама кад је трауматизовани човек нашег поднебља доживљавао потреснију драму у свакодневном животу од оне на позоришној сцени. Чини се, међутим, да опус савремених српских драматичара, посматран у тоталитету понуђене едиције, одражава добрим својим делом управо тај велики колективни егзистенцијални немир, болесно стање друштвене дезинтеграције, моралну деградацију и општи страх од неизвесне будућности.

Велики је подвиг отуда, и велика заслуга приређивача ове едиције што нису подлегли стихији безнађа и малодушности, што су по цену одрицања и самопрегора скупљали и објављивали дела савремених српских драмских писаца, оних у којима се разгорева вера у смисао театра и боље дане српске културе. Едиција коју искрено препоручујем за збирно издање на ЦД–у, имаће далекосежне позитивне ефекте – биће драгоцен информација и отворена понуда нашим позориштима, кад буду у долазећем времену поново стала на пут отрежњења, ослободила се помодних квазиуметничких форми и провинцијалне инфериорности према страном, нашој публици потпуно ирелевантним ауторима. Такав преокрет биће неизбежан, јер нема аутентичног националног театра без аутентичне националне драме, без текстова изниклих из судбине човека на нашем тлу.

Коначно, едиција “Савремена српска драма” биће незаобилазна и професионалним и аматерским позориштима, и научно–наставним установама и славистичким центрима у свету, јер осим обиља нуди и тематску разноврсност уистину богате продукције – од историјских драма, преко

митских алегоричних, до ангажованих савремених текстова социјалне, психолошке и политичке конотације, до сатира и комедија на наше нарави и вечиту балканску збрку појава и понашања. У погледу стила и композиције, у овој едицији се сусрећемо са делима најразличитијих структура, са онима писаним у духу традиционалног реализма и поетског поимања, али и са онима која припадају широком спектру иновативних истраживања и експерименталних продора у сензибилитет двадесетпрвог столећа.

Због димензија захвата и уметничких домета, као допринос развоју нашег драмског стваралаштва, позоришта и наше културе у целини, сматрам да је едиција “Савремена српска драма” од капиталног значаја, и да завређује штедру друштвену подршку.